

גל עיני

הרב יהודה דוד
שליח לשעבר במינכן (תשס"ח-תש"ע)
כיום רב הודיות - כפר נוער דתי

מהי גדולתו וכוונתו של יום זה שאלפים ורבות בני אדם מציינים אותו בכל אתר ואתר? מובא במקורות שונים, שיום זה הוא יום פטירתו של התנא רבי שמעון בר יוחאי, בעל תורת הסוד שעליו נאמר 'כדאי הוא רשב' לסמוך עליו בשעת הדחק' (ברכות ט ע"א, שבת מה ע"א, גיטין יח ע"ב). נעמוד על מקצת מדמותו של רבי שמעון בר יוחאי כדי להשליך על יום מיוחד זה. המילה קבלה – תורת הסוד, יש בה משמעות הקבלה, ישנה הקבלה למעשים ולהשלכות לדברים שנעשים למטה, בעולם הזה, לעולמות העליונים.

ביום זה מיוצגת עוצמתה של הרוחניות על החומר. בחירת האמת כדרך חיים מחייבת ללא עוררין וללא פשרות, אפילו אם מדובר בסכנת חיים של ממש. כך מובא בגמרא מסכת שבת לג ע"ב: "דיתבי (ישבו) רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, ויתבי (וישב) יהודה בן גרים גביהו (לפניהם). פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהן של אומה זו (רומאים): תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר: כל מה שתקנו – לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין – להושיב בהן זונות, מרחצאות – לעדן בהן עצמן, גשרים – ליטול מהן מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם, ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה – יתעלה, יוסי ששתק – יגלה לציפורי, שמעון שגינה – יהרג."

כל מעשה יכול להיות קידוש השם גדול מצד אחד או לשון הרע מצד אחר. הדיוק בעבודת השם, שמהווה את החיים כולם לפי רבי שמעון בר יוחאי, חייב להיות מקסימלי.

ולכן, באופן הפשוט ביותר, עונה רשב"י לרבי יהודה באמיתותו הצרופה אף שמסתכן בחייו. נקודת אמת זו שהתגלתה בדיאלוג בין רבי יהודה לרשב"י מניעה את רבי שמעון ללמוד וללמד את תורת הקבלה, בבחינת גל עיני ואביטת נפלאות מתורתך (תהלים קיט, ח). מבאר המלבי"ם על הפסוק: "גל – ונגד עומק המושג בקש שיגול עיניו, שגלות עיניים הוא להשיג דבר יותר על פה טבעו, וע"י הופעה ורוח הקדש, עד שאוכל להביט הנפלאות שבתורתך, הגם שהם פלואים ומכוסים סגור חותם צר".

כנגדו, מופיע יהודה בן גרים ומספר דבריהם שעל פי 'עין משפט נר מצווה' (הרב יהושע בועז) במילות הגמרא: "הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם..." ישנה עבירה של לשון הרע. וכן פוסק הרמב"ם בפרק ז מהלכות דעות הלכה ה: "אחד המספר בלשון הרע בפני חבריו או שלא בפניו והמספר דברים שגורמים אם נשמעו איש מפי איש להזיק חבריו בגופו או בממונו ואפילו להצר לו או להפחידו הרי זה לשון הרע ואם נאמרו דברים אלו בפני שלשה כבר נשמע הדבר ונודע ואם סיפר הדבר אחד מן השלשה פעם אחרת אין בו משום לשון הרע והוא שלא יתכוין להעביר הקול ולגלותו יותר".

סופו של יהודה בן גרים (גמרא שבת לד ע"א) הוא שנעשה 'גל של עצמות': "נפק לשוקא חזייה ליהודה בן גרים אמר עדיין יש לזה בעולם, נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות".

בליקוטי מוהר"ן ח"א – תורה צח מבאר ר' נחמן את המושג נתן בו עיניו ונעשהו גל של עצמות: הענין מה שצאמר בגמרא כמה פעמים נתן בו עיניו ונעשהו גל של עצמות מה הלשון נתן עיניו בו, ומה נעשהו גל של עצמות. אך, הנה האדם אינו רואה עד היכן הפגם מגיע, אם עבר עברה והצדיק רואה, כי הצדיק יש לו עיני ה' כמו שכתוב: "עיני ה' אל צדיקים" שהצדיק יש לו עיני ה' "ועיני ה' המה משוטטות בכל הארץ" נמצא הצדיק רואה עד היכן הפגם מגיע נתן עיניו בו, קלומר שיהיה רואה בעיניהם של צדיקים ונעשהו גל של עצמות גל מלשון התגלות ועצמות מלשון: "עוצם עיניו מראות ברע" דהינו שהוא רואה מה שפגם, שהיה נסתר ממנו מקדם ואין ענש גדול מזה, כשאדם רואה מה שפגם...

ביום זה אנו הופכים את הל'ג לגל עיני ואביטת נפלאות מתורתך. לא אמת שהורגת אלא אמת שמח יה. אנחנו מתחברים אל האמת המיוצגת על ידי רשב"י ומדליקים אש בידיעה שהיא מהבהבת, מושכת, מאירה ומגינה בבחינת לה דברי קאש נאם ה' (ירמיהו כג, כט) כמובא במלבי"ם: "כמו שהאש בוערת ומפיצה אור במחשך, כן דבר הנבואה תשליך רשפי אש שלהבת יה בכח הנפש ותאיר אור הנפש וקרנים מידה לה", ולא שורפת, מכלה או הורגת.

האפשרות לבחור באמת ובטוב היא תמידית ומתבקשת בחיי היום-יום, ול'ג בעומר הוא בעצם 'הצהרת כוונות' בבחירתו בחיים. ואם כוונתי טובה ולא מושלמת הרי 'הכל הולך אחר המחשבה' (טורי זהב, אבן העזר כה, א), וכן מובא בגמרא ב שבת לג ע"ב: "בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מאני אסא ורהיט (בערוב יום ערב שבת ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צורות הדסים ורץ (בין השמשות. אמרו ליה (לו): הני (אלה) למה לך? אמר להו (להם): לכבוד שבת. אמרו לו: ותיסגי (ויספיק) לך בחד (בצורר אחד)! ענה להם: חד (אחד מהם) כנגד 'זכור את יום השבת לקדשו' (שמות כ, ח), וחד (ואחד מהם) כנגד 'שמור את יום השבת לקדשו' (דברים ה, יב). אמר ליה לבריה (ר' שמעון

לבנו): חזי (ראה) כמה חביבין מצות על ישראל. יתיב דעתייהו (נתיישה דעתם) ולא כעסו עוד על שאין הכל עוסקין בתורה."

לתגובות: yehuda13@gmail.com